

De wespen en mieren van Nederland

door Huib Koel

De bijenbibliotheek van de Wageningen Universiteit and Research Center (zie BIJEN 14(1): 11 (2005)) is weer een paar centimeter langer. Eind november werd in Naturalis een omvangrijk boek over angel-dragende wespen en mieren in Nederland gepresenteerd. Ondanks dat de bijenfamilie (Apidae) niet in dit boek behandeld wordt (het zou anders te dik worden) is aandacht voor dit boek in het imkerblad BIJEN op zijn plaats.

Dit is het zesde deel over de Nederlandse fauna. Men probeert in deze serie alle beschikbare informatie over bekende en minder bekende diergroepen bij elkaar te brengen. Eerder verschenen boeken over sprinkhanen en krekels; zoetwatermollusken (slakken); loopkevers; libellen; en broedvogels. Wespen en mieren behoren samen met de bijen tot de orde van de *Hymenoptera*, een belangrijke groep insecten. Er komt dus nog een speciaal deel over bijen.

'De Wespen en Mieren van Nederland' is geschreven door twaalf experts, onder wie de ons bekende Hayo Velthuis, die in het hoofdstuk 'van solitair naar sociaal' de verschillende vormen van sociale samenleving beschrijft en langs welke wegen deze in de loop van de evolutie zijn ontstaan. Het grootste gedeelte van dit ruim 500 pagina's tellende boek wordt ingenomen door een beschrijving van de families, de geslachten en de soorten. De soorttekst wordt aangevuld met de verspreiding over Europa en in Nederland (ook met een grafiekje). De periode van waarneming wordt ook grafisch aangegeven. Het geheel wordt verder verduidelijkt door foto's (van o.a. Pieter van Breugel) en zeer gedetailleerde tekeningen (van o.a. Jeroen de Rond). Jeroen is ook de expert in West-Europa van de tang- en platkopwespen.

Nederland is op basis van o.a. bodemtype, klimaat en ontstaansgeschiedenis onder te verdelen in zeven regio's en dit is van invloed op de mieren- en wespenfauna. Menno Reemer beschrijft welke soorten in de

verschillende regio's te verwachten zijn en de verandering van die fauna. Ook is er in een apart hoofdstuk aandacht voor het specifieke natuurbeheer. Vaak is het natuurbeheer gericht op het behoud van ecosystemen met populaire doelgroepen. Wie kent niet alle tamtam rond de Korenwolf? Kleine, ongewervelde dieren zoals insecten worden vaak vergeten. Dit boek beschrijft de mogelijkheden voor effectief natuurbeheer voor wespen en mieren.

Het determineren van deze kleine insecten wordt u gemakkelijk gemaakt in hoofdstuk 4. In dit boek wordt voor het eerst een determinatietabel gepubliceerd waarmee alle Nederlandse angeldragende wespen en mieren tot op geslachtsniveau kunnen worden herkend. In hoofdstuk 5 en 6 wordt de biologie van respectieve-

lijk wespen en mieren verder beschreven. Wist u dat sommige mierensoorten slavenhouders zijn? Dat slavenhouders kan zelfs obligaat of facultatief zijn!

U begrijpt het: wilt u alles weten over de naastverwanten van onze bijen, dan is dit boek een geweldig naslagwerk. Met specifieke hoofdstukken over naamgeving, verwantschappen en diversiteit, de gevolgde wijze van onderzoek en de historie van wespen- en mierenonderzoek is dit boek af.

Taaie lectuur? Het boek wordt verluchtigd met stukje's zeer interessante informatie in een

apart kader, die bijvoorbeeld de oorsprong van het steekgedrag uitlegt of over het graafgedrag van solitaire wespen: harkers, brekers, schuivers en dragers. Theo Peeters is de insectenman die alles gecoördineerd heeft, maar zonder de hulp van tientallen vrijwillige onderzoekers was de bibliotheek van Wageningen niet langer geworden.

De wespen en mieren van Nederland, Peeters, T.M.J. et al. ISBN 90-5011-174-2. Het boek kost €64,95 en heeft 507 pagina's.

Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij, European Invertebrate Survey- Nederland 2004.

